

EXPOSICIÓ *MUSEU *PUGET

Sales temporals. Planta 0

Uns dies del 1953 a Eivissa i Formentera. Monica Craig. Fotografia

Uns dies del 1953 a Eivissa i Formentera. Monica Craig. Fotografia

L'estiu de 2023, rebem un sobre dirigit al Museu d'Art Contemporani d'Eivissa, enviat des d'Anglaterra per Trevor Mulford, que contenia una carta de donació d'un conjunt de cinquanta fotografies fetes a Eivissa per la seua neboda Monica Craig el 1953, la majoria en blanc i negre (42) i algunes en color (8). Hi havia també tres postals d'Eivissa i una de Mallorca, i dues fotos possiblement d'un edifici en construcció d'algun lloc d'Anglaterra sense identificar.

Intentàrem posar-nos en contacte amb el Sr. Mulford, per agrair-li la donació i recaptar més informació sobre la seua neboda, però no obtinguérem resposta. El museu va acceptar formalment aquell llegat per considerar-lo d'alt valor artístic i documental; hi havia quelcom en aquelles fotografies que ens transmetien no sols informació sobre l'època sinó també sobre la ressenyable sensibilitat de l'autora. A la carta, el Sr. Mulford ens deia que Monica Craig havia mort l'any 2000 i que estava enterrada en el cementeri d'Old Basing, prop de la població de Baginstoke, a Hampshire, al sud-oest de Londres. Devíem entendre que la iniciativa d'enviar aquestes fotos al MACE es devia a un gest, una vegada trobades ordenant papers, bastants anys després de la seua mort? El fet era que les fotos fetes a Eivissa tornaven a Eivissa.

Casualment, el cementeri d'Old Basing tenia un servei digital per rastrejar tombes i noms de morts, i així va ser com vam saber que el

seu nom complet era Monica Eileen Craig, que havia nascut un 12 d'abril de 1925 i mort un 30 de novembre de 2000. A la seua tomba, hi estaven també enterrats el seu pare, Alan Charles Craig, nascut el 4 d'octubre de 1898 i mort el 23 d'octubre de 1970, i la seua mare, Ivy Georgina Violet Craig; Dockery de soltera, nascuda el 29 d'abril de 1901 i morta el 22 de febrer de 1988.

A la carta, Trevor Mulford deia que les fotos havien estat fetes en un viatge que Monica i la seua mare havien fet a l'illa el 1953, durant el qual van estar allotjades a Villa Clara; i ens remetia, per cert, dues fotos preses precisament des de la casa, en les quals es veia al fons la ciutat d'Eivissa i en primer terme una escala d'accés adornada amb testos del que semblava un xalet modern. Estudiant aquelles obres vam deduir que la casa estaria situada a l'est de la badia de Talamanca. A més, en els reversos algú havia escrit amb llapis: "View from Villa Clara" i "View from Villa Clara across Eivissa Harbour". Observant amb deteniment ens vam adonar que en realitat es tractava d'una sola vista partida en dues, de manera que quan les vam posar juntes vam poder albirar en la seua esplendor la totalitat de la badia, amb Eivissa i el port al fons. La intenció de Monica era prendre una panoràmica i ho hauria fet d'haver tengut un gran angular; en no tenir-lo, havia buscat una solució amb la precisió del seu bon ull en dos flaixos ben calculats.

A mesura que estudiàvem les fotos, anàvem reconstruint els recorreguts de Monica i la seua mare per Eivissa. Així la ciutat, els voltants, Formentera, Sant Jordi, Sant Antoni, Santa Eulària i Ses Salines. I comencem el nostre passeig amb elles.

Una foto ens va permetre veure d'esquena a Ivy, passejant pel camp, en algun lloc pròxim a Santa Eulària. Porta el cabell curt i un vestit lleuger de tela estampada. Es veu un ametller amb fulles a la seua dreta i molts cards agostats. Al fons es distingeixen molt bé els límits de les finques, feixes i algunes cases pageses disperses. El paisatge

semblava estival.

En els reversos de les còpies havia anotat els llocs, la qual cosa ens ajudava a seguir els seus passos. D'aquest dia d'excursió per Santa Eulària, queden diverses fotografies des Puig de Missa; les seues arcades i cúpules bulboses i la creu emblanquinada d'una estació del viacrucis.

Ses Salines i els seus treballadors li van cridar molt l'atenció, perquè els retrata set vegades, i en el revers d'una aferra un paper escrit a màquina que ens ha arribat estripat, per la qual cosa només podem llegir parcialment: "Las Salinas. Brightly checked shirts and faded blue denims are good enough to wear for work on the salt pans, but each man takes special...with footwear..." Podia ser setembre. Es veuen els estanys satisfets de sal. Les fotografies mostren també a una quadrilla d'homes en les tasques de la recollida, carregant els vagons del petit tren que alleujava el transport fins al lloc de magatzematge.

Se'ls veu posant en algunes, somrient a càmera, protegint els seus caps amb gorres, boines o barrets de palla. En altres se'ls veu en acció, tirant les palades de sal. I es distingeixen en una les senalles d'espart apilades, molt deteriorades per l'ús.

En els seus passejos per la ciutat s'atura al port, criden la seua atenció els vaixells amarrats i el mirall d'aigües. En una instantània es veu un pesquer amarrat amb el seu nom pintat en el casc d'estribord, el Virgen de Fátima, i diversos llaüts amb les seues veles plegades.

Retrata també una escena costumista, que podria ser de Puget Viñas: un grup d'homes envolta un pescador assegut a la mateixa vora del moll, una dona de negre s'ha parat a saludar un home o camina amb ell, dos al·lots miren cap al grup del pescador, però no es detenen... i al terra les xarxes esteses posades a assecar i les cistelles de palangre en perfecte ordre. Una altra instantània mostra una escena de descàrrega de caixes de peix.

Vagareja per Dalt Vila; hi ha una vista de la plaça de Vila des de és Piló

en el moment en què baixa una cavalleria, i una altra presa des d'alguna casa particular pròxima a la plaça de la Catedral, permetent-nos veure una panoràmica de les teulades caient en cascada, el baluard de Santa Llúcia, la badia d'Eivissa i la de Talamanca. De baixada pel portal de ses Taules, fa una fotografia d'esquena a un grup de tres sacerdots vestits amb sotana i barret de teula, i aprofita per treure el cap del carrer d'Antoni Palau amb el Mercat Vell, concorregut a aquesta hora per gent amb cistelles i bicicletes. Arriba a la plaça de sa Tertúlia, i torna a disparar la seua càmera, aquesta vegada enfocant al capdavant i deixant a l'esquerra el perfil del cafè La Estrella amb la seua característica pèrgola.

Camí de Formentera, pren dues vistes de la ciutat vella des de la popa de la barca quan va sortint del port, i capta anvers i revers dels barris dins i fora de la muralla; la Marina i Dalt Vila: el retrat abstret d'una ciutat, el perfil hieràtic i inalterat de la qual s'ha mantingut per segles.

Hi ha una preciosa seqüència de tres fotos del Manolito. La barca de bou havia estat construïda a Gijón el 1925 i va servir en els seus primers anys com a pesquer. El 1950 va ser adquirida per Juan Ferrer Castelló per cobrir la línia entre les dues illes transportant passatge i càrrega. Va acabar els seus dies naufragant el 1960 davant de la costa de s'Espalmador, passat es Freus, sense cobrar-se cap víctima gràcies a la perícia del seu patró. (Diario de Ibiza / 4 de març de 2012 / Miguel Ángel González i Diario de Ibiza / 24 d'octubre de 2010 / Carmelo Convalía)

Al peu del moll de la Savina apareix un petit autobús; anomenat popularment "sa parrala d'en Paya" la gent surt de la barca o està esperant embarcar, es reconeix un home amb camisa de quadres tant en el port com al poble, així com a una dona tocada amb un mocador de llunes i ratlles, també hi ha un Guàrdia Civil que parla amb un home, un altre amb la seua bicicleta i el seu senalló, un altre amb

bobines de cable enrotllades al seu braç. El tràfec de sempre. Tal vegada va passar alguns dies a Formentera, perquè hi ha diverses fotos fetes a l'illa: les casetes escar des Pujols; una savina de la qual pengen peixos posats a assecar (sa parrera de peix sec) , i l'onatge de la mar trencant en les roques de la riba amb l'hotel Roca Bella al fons.

Va viatjar a Sant Jordi, perquè de la seua església emmerletada en fa tres fotografies de l'exterior. També hi ha una fotografia del molí des Puig d'en Valls solitari i arruïnat . En algun lloc no localitzat, es va trobar amb una dona rentant llana prop d'una sènia i va disparar dues vegades anotant concisament als dorsos: "cleaning wool" / "wool drying" / "farm in interior island". Va anar també a Sant Antoni, i va fer tres fotografies a color (en realitat diapositives) del port i una de l'església. A més, va comprar en algun comerç tres postals de Domingo Viñets.

Yvy i Monica Craig, possiblement al final de la seua estada, anaren en vaixell cap a Mallorca camí de Barcelona i Londres, perquè ens ha arribat una única i melancòlica postal del pati de l'hotel Miramar de Port Pollença. Van tornar a Old Basing o a Baginstoke, o tal vegada a qualsevol altra població d'Hampshire, carregades amb les seues fotografies per revelar i els seus records. Avui, aquest viatge ens ha estat mostrat en part gràcies a la decisió que un dia va tenir Trevor Mulford, quan les va empaquetar en un sobre i les va enviar al Museu d'Art Contemporani d'Eivissa deixant oberta la probabilitat que la memòria no es perdés en l'àmbit de la privadesa sinó que germinaria per a tots nosaltres i es mantingués viu el record.

Elena Ruiz

Directora MACE